

Debatt med Stefan Edman i Dagen 2011 replik 1

Stefan Edman är kristen och tror att Gud skapat universum och allt levande genom en metod som vi idag kallar evolution. Han är långt ifrån ensam. En relativt stor del av kristenheten har trott och tror ungefär som han. Skillnaden är möjligen att Stefan vet varför han tror på evolutionen, vilket är ganska ovanligt i de breda folklagren. Vanligtvis har man även i naturvetenskapliga kretsar mycket bristfällig förståelse för evolutionsmekanismerna, vilket visat sig bland annat genom intervjuer av biologilärarstudenter som gjorts vid Pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet.

Det finns överlag en stark rädsla inom utbildningsvärlden att låta kritik mot evolutionsteorin komma till tals. Orsaken är enkel. De flesta biologer anser ju att utvecklingsläran kan förklara livets uppkomst och mångfald, och att den som seriöst betvivlar detta är endera dum eller utbildad, eller möjligen bådadera. Evolutionsforskare verksamma inom grenar av biologin som ekologi eller genetik anser praktiskt taget undantagslöst - i likhet med Edman - att evolutionsteorin är ett för länge sedan bevisat faktum. Och märkligt vore det kanske annars - i annat fall hade man troligen ägnat sig åt något annat att fylla sin vardag med. Men detta innebär samtidigt att praktiskt taget all ny biologisk kunskap betraktas genom ett evolutionärt filter. Detta är mycket uppenbart, inte minst om man jämför äldre och nyare läromedel i biologi, och det sker på bekostnad av läroplanernas målsättning att träna eleverna till kritiskt tänkande.

Men det måste samtidigt sägas att evolutionsteorin är mycket bra, som teori betraktad. Den är sannolikt den bästa materialistiska förklaring till livets mångfald som någonsin kommer att formuleras. Men det innebär inte att den är sann! Det hela står och faller med om materialismen är en hållfast grund att bygga en teori - och världsbild - på. Vi är många som inte delar den synen. Och jag anar att även Stefan Edman håller med, åtminstone till en del.

Tyvärr sällar han sig samtidigt i ledet med sina ateistiska kritiker när han sätter likhetstecken mellan att vara evolutionskritisk och att vara kritisk till vetenskap i största allmänhet. Jag kan heller inte undgå att förvånas över hans oskuldsfulla bild av vetenskapen som en alltid objektiv, ärligt sanningssökande aktivitet. Historien talar sitt tydliga språk när det gäller prestigens, avundens och vinningslystnadens närvaro även i vetenskapens fina salonger. (Det är inte minst uppenbart för den som följer forskningsutvecklingen inom människans evolution). Edmans artikel andas en sådan total förvissning om att det var just evolution som Gud använde som skapelsemetod att han troligen inte är intresserad av en dialog i sakfrågan med oss evolutionskritiker. Men en sådan vore värdefull för alla parter.

Jag har gjort en erfarenhet under mitt mångåriga föreläsande inom området som fortfarande förvånar mig - och jag vet att andra delar min erfarenhet: En rak, biblisk skapelseförkunnelse och saklig evolutionskritik väcker mer föregelse och upprörda känslor bland kristna evolutionister än bland icke-troende naturvetare. Hur kan det komma sig?

Min egen hypotes är att det är bibelsynen som är den ömma punkten. Jag tycker mig ana att det är bland just dessa kristna som man har störst problem med att acceptera jungfrufödseln, Jesu mirakel och fysiska uppståndelse. Kanske just därför att man närmar sig det andliga området med materialismens krav på rationella förklaringar. Det är lätt att säga att man tror att Gud skapade världen - bara det var tillräckligt länge sedan. Guds kraft - javisst, men i enlighet med rådande naturlagar. Hur just Edman ställer sig i dessa frågor har förstås inte framkommit i hans inlägg i Nya Dagen.

Sveriges ärkebiskop å andra sidan har ju uttryckt sina tvivel på bland annat jungfrufödseln. Men får väl ändå förutsättas bekänna sig till första trosartikeln. Jag har ibland tänkt att jag skulle vilja fråga honom om han tror att Gud här och nu skulle kunna skapa ett stoftkorn ur intet om han så behagade. Skulle ärkebiskopen svarade jakande på denna fråga så skulle min följdfråga vara om han tror att Gud därefter skulle kunna skapa 23 mänskliga kromosomer (som ju är så små att de kan vila tryggt på

spetsen av en knappål) också de ur intet. Om svaret skulle bli ja ytterligare en gång så skulle jag slutligen fråga honom vari problemet med Jesu människoblivande då ligger. För det var ju just detta som skedde den där dagen därinne i Marias sköte. Hebréerbrevet 11 säger oss att det är genom tron som vi förstår att Gud skapade världen, inte genom förståndet som vi kan tro det. Tron upplyser intellektet.

För att återgå till Edman så ger han också uttryck för sin frustration över att finna sig trängd från båda håll, kritiserad både av troende och av ateister. Men det är tyvärr det pris han får vara beredd att betala om han vill sitta på två stolar - en ateistisk och en teistisk på samma gång. För utvecklingsläran är som sagt av definition en strikt materiell förklaringsmodell till hur liv kan utvecklas från lägre till högre nivåer. Och själen, tankevärlden, de religiösa föreställningarna har enligt samma teori utvecklats i takt med människans fysiska evolution och kan förklaras som växelverkan mellan molekyler i vårt nervsystem. Något behov av någon separat andlig dimension eller täckmantel finns alltså inte. "Matter is all there is" som evolutionsbiologen Richard Dawkins uttrycker saken. I realiteten var det denna mantel som Darwin och hans efterföljare under anhängarnas jubel skakade av sig i mitten av 1800-talet, och alltsedan dess. På den tiden var det religionen som stod för tankeförtrycket och naturvetenskapen som var den förtryckta parten. Idag är rollerna ombytta. Nåde den som vågar utmana den allsmäktiga materialismen. Det får vi evolutionskritiker veta av både nu och då. Och självklart ses det därför inte heller med blida ögon att Edman med den breda plattform han har propagerar för en "döpt" form av evolution.

Det är en svår sits som Edman satt sig i. Han har valt att sätta sin tilltro till evolutionen och anser att den tydligen inte behöver någon närmare granskning. Vi som granskar den anser att den är en otillräcklig och som kristna en felaktig grund att bygga vår världsbild på. Vi bör därför inte försöka sammanfoga Bibelns världsbild med den evolutionistiska. Den övertygelsen vare sig kan eller ämnar vi tåla. Naturligtvis är Edman fri att uttrycka sin mening att en klassisk kristen syn på vårt ursprung är ovetenskaplig, men då får han också tåla att bli motsagd av syskon i tron. Att däremot Stefan Edman är kristen skulle inte ens en kreationist förneka.

Göran Schmidt, gymnasielärare i biologi och föredragshållare